

Bet. o. lovf. om folkebiblioteker m.v.

Til lovforslag nr. L 20. Betænkning afgivet af Kulturudvalget den 1. december 1993

Betænkning

over

Forslag til lov om folkebiblioteker m.v.

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til kulturministeren, som denne har besvaret skriftligt.

Endvidere har udvalget modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Bibliotekarforbundet,
Bibliotekslederforeningen,
Danmarks Biblioteksforening,
Det Faglige Fællesudvalg for Folke- og
Forskningsbiblioteker og
Gentofte Kommunebibliotek.

Der er af kulturministeren og af et mindretal stillet ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Kulturministeren har over for udvalget oplyst følgende:

I forbindelse med den foreslåede samlede udviklingspulje for folke- og skolebiblioteker forudsættes det, at en andel heraf rettes mod skolebiblioteksformål, og at denne andel administreres efter indstilling fra Undervisningsministeriet.

Andelens størrelse bør tage udgangspunkt i skolebibliotekernes hidtidige andel af rådighedssummen. Herudover har skolebibliotekerne som hidtil mulighed for at få andel i midlerne fra den tidligere dispositionssum.

Herefter indstiller et *flertal* (Socialdemokratiets, Centrum-Demokraternes, Det Radikale Venstres og Kristeligt Folkepartis medlemmer

af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med det af kulturministeren stillede ændringsforslag.

Et *mindretal* (Det Konservative Folkepartis og Venstres medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet stillede ændringsforslag. Mindretallet ønsker med de stillede ændringsforslag, at centralbibliotekerne fremtidig drives og finansieres af kommunerne i det område, centralbiblioteket dækker.

Hermed ønsker partierne, at den decentralisering, der har fundet sted siden kommunalreformen, fastholdes og udbygges.

Centralbiblioteket er et lokalt folkebibliotek for de kommuner, det er placeret i, ligesom det er service- og overbygningsbibliotek for folkebibliotekerne i regionen. Derfor er en kommunal finansiering og styring helt naturlig. Der bør være sammenhæng mellem brug af ydelser og bevillingskompetence.

Kommunernes Landsforening har i en rapport fra arbejdsgruppen til forberedelse af en ændring af lov om folkebiblioteker m.v. anført følgende på side 14:

»Kommunernes Landsforening understreger i denne forbindelse, at det er vanskeligt at pålægge en politisk valgt centralbiblioteksbestyrelse ansvaret for centralbiblioteksvirksomheden, hvis den ikke har kompetence til at bestemme udgifternes størrelse. Landsforeningen anser det videre ikke for hensigtsmæssigt at give staten det økonomiske ansvar for ydelser, som de kommunale folkebiblioteker har den overvejende interesse i. Landsforeningen ud-

trykker i den sammenhæng frygt for, at en statsbevilling til centralbibliotekerne ikke vil blive reguleret i takt med udgiftsbehovet med den virkning, at udgifterne bliver overvæltet på kommunerne.

Landsforeningen har tillid til, at en fælleskommunal finansiering vil kunne sikre en stabil udvikling i centralbibliotekerne, herunder en bevarelse af det hidtidige serviceniveau, og vil gennemføre en derpå sigtende informationsindsats over for kommunerne i tilfælde af ordningens gennemførelse.«

Det Konservative Folkeparti og Venstre deler fuldt ud de af Kommunernes Landsforening anførte synspunkter og ønsker med de stillede ændringsforslag at understøtte en udvikling og udbygning af centralbibliotekerne i overensstemmelse med lokale ønsker og behov.

Med ændringsforslaget til § 19 ønsker partierne i overensstemmelse med tankerne om decentralisering at give kommunerne mulighed for at opkræve vederlag for alle de materialer, der ikke er klassiske biblioteksmaterialer.

Et *andet mindretal* (Socialistisk Folkepartis medlem af udvalget) vil redegøre for sin stilling til lovforslaget ved 2. behandling.

Et *tredje mindretal* (Fremskridtspartiets medlem af udvalget) vil redegøre for sin stilling til lovforslaget ved 2. behandling. Mindretallet vil stemme for de under nr. 1, 2, 4 og 5 stillede ændringsforslag og imod det under nr. 3 stillede ændringsforslag. Kulturelle anliggender bør for at undgå formynderi overlades til privat efterspørgsel. Offentlige myndigheder vil, uanset om det er tilsigtet eller ej, uvægerligt komme til at fungere som smagsdommere, når de skal prioritere ressourcerne i kulturelle anliggender.

Det frie marked skal afgøre, hvilke kulturudbud der skal sikres indtægter, og hvilke der på grund af vigende efterspørgsel må undvære indtægter.

Desværre er der ikke en politisk opbakning til at overlade forbrugsvalget til forbrugerne selv, så beslutningsprocesserne bør placeres så tæt på forbrugerne som muligt og så centralt som muligt. For at modvirke øget centralisering støtter Fremskridtspartiet på den baggrund, at beslutningerne i så stor udstrækning

som muligt overlades til kommunerne, samt at det overlades til kommunerne at afholde udgifterne.

Ændringsforslag

Af et *mindretal* (KF og V), tiltrådt af et *mindretal* (FP):

Til § 9

1) Paragraffen affattes således:

»§ 9. Der nedsættes en bestyrelse for hvert centralbibliotek.

Stk. 2. Medmindre andet aftales mellem samtlige kommunalbestyrelser i centralbiblioteksområdet, består bestyrelsen af 7 medlemmer, hvoraf 1 medlem udpeges af kommunalbestyrelsen i centralbibliotekets hjemstedskommune og de resterende medlemmer af de øvrige kommunalbestyrelser. Bestyrelsesmedlemmerne skal være medlemmer af en kommunalbestyrelse. Ingen kommune kan opnå mere end 1 repræsentant i bestyrelsen.

Stk. 3. Bestyrelsen indgår aftale om centralbiblioteksvirksomheden med den kommune, hvis bibliotek varetager centralbiblioteksfunktionen.

Stk. 4. Bestyrelsen træffer beslutning om det årlige budget for centralbiblioteksvirksomheden, godkender regnskabet og kan fastsætte retningslinjer for udførelsen af centralbiblioteksvirksomheden.

Stk. 5. Den ledende bibliotekar ved et centralbibliotek ansættes af kommunalbestyrelsen i hjemstedskommunen efter indhentet udtalelse fra centralbiblioteksbestyrelsen.«

Til § 10

2) Paragraffen affattes således:

»§ 10. Kommunerne i centralbiblioteksområdet afholder udgifterne til centralbiblioteksvirksomheden efter nærmere fastsatte regler, jf. § 11.«

Af *kulturministeren*, tiltrådt af et *flertal* (S, CD, RV og KRF):

3) *Stk. 2* udgår.

Stk. 3-5 bliver herefter *stk. 2-4*.

Af et *mindretal* (KF og V), tiltrådt af et *mindretal* (FP):

Til § 11

4) Paragraffen affattes således:

»§ 11. Kulturministeren fastsætter efter forhandling med Kommunernes Landsforening nærmere regler om centralbiblioteksvirksomhedens indhold, styrelsesforhold og finansiering.«

Til § 19

5) Paragraffen affattes således:

»§ 19. Kommunerne kan opkræve vederlag for særlige serviceydelser samt for udlån af musikbærende materialer, videogrammer, edb-programmer og andre elektroniske materialer. Kulturministeren fastsætter nærmere regler herom.«

Bemærkninger

Til nr. 1

Amterne indgår efter den gældende ordning en overenskomst med hjemstedskommunen vedrørende centralbiblioteksvirksomheden.

Efter ændringsforslaget overgår styring og finansiering af centralbibliotekerne til de berørte primærkommuner.

Der gives med den valgte formulering af stk. 2 mulighed for, at kommunalbestyrelserne i centralbiblioteksområdet kan organisere sig, som man finder det rigtigst.

Til nr. 2

De amtslige bloktilskudsmidler på 40,9 mio. kr. samt de indtil 2 mio. kr. til lydbøger, som staten hidtil har afholdt, overføres til de primærkommunale bloktilskudsmidler. De berørte kommuner får hermed mulighed for under hensyntagen til de lokale behov at give centralbibliotekets virksomhed det omfang og den økonomi, man finder rigtigst.

Til nr. 3

Den foreslåede ændring medfører, at medlemmerne af det rådgivende udvalg for hvert centralbibliotek vederlægges efter statens regler i Finansministeriets cirkulære af 4. juni 1986 om særskilt vederlæggelse m.v.

Til nr. 4

De nærmere regler skal sikre et vist minimum af ensartethed samt sammenhæng med det statslige biblioteksvæsen.

Til nr. 5

Kommunerne kan opkræve vederlag for særlige serviceydelser samt for udlån af musikbærende materialer, videogrammer, edb-programmer og andre elektroniske materialer. Kulturministeren fastsætter nærmere regler herom. Bestemmelsen er omformuleret i forhold til den gældende bestemmelse i § 1, stk. 2. Derudover er der givet mulighed for, at kommunalbestyrelsen også kan opkræve vederlag for edb-programmer og andre elektroniske materialer.

Bestemmelsen er af ordensmæssige grunde flyttet til kapitel 6.

Det skal bemærkes, at Højesteret ved dom af 27. april 1993 vedrørende den af Søllerød Kommune indførte årskortordning for udlån af musikbærende materialer (Nordisk Copyright Bureau mod Søllerød Kommune) har fastslået, at årskortordningen må anses som udlejning i den forstand, hvori dette udtryk anvendes i ophavsretslovens § 23, stk. 2, nr. 1. Ordningen kræver således samtykke fra rettig-hedshaverne.

Nærmere regler om de hidtil gældende vederlagsordninger findes i bekendtgørelse om folkebiblioteker § 16.

Det er endvidere hensigten i forbindelse med revision af ophavsretsloven at søge hele dette område vedrørende vederlag nærmere belyst og præciseret.

Hanne Andersen (S) fmd. Søren Hansen (S) Lise Hækkerup (S) Qvist Jørgensen (S)
Peder Sass (S) Jimmy Stahr (S) Jette Pors (CD) Lone Dybkjær (RV)
Merethe Due Jensen (KRF) Agnete Laustsen (KF) H.P. Clausen (KF) Eva Møller (KF)
Mariann Fischer Boel (V) Helge Sander (V) nfm. Erik Larsen (V) Pia Kjærsgaard (FP)
Pernille Frahm (SF)